

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 15.3.2012 г.
COM(2012) 107 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ
относно изпълнението, резултатите и общата оценка
на Европейската година на борбата с бедността и социалното изключване —
2010 г.

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно изпълнението, резултатите и общата оценка на Европейската година на борбата с бедността и социалното изключване — 2010 г.

1. ПРЕДИСТОРИЯ: ИЗГРАЖДАНЕ НА ПОЛИТИЧЕСКА АНГАЖИРАНОСТ ПО ВРЕМЕ НА КРИЗА

1.1. Въведение

През 2008 г. Съветът и Европейският парламент потвърдиха, че борбата с бедността и социалното изключване е основно задължение на ЕС и неговите държави-членки и постигнаха съгласие 2010 г. да бъде обявена за Европейска година на борбата с бедността и социалното изключване (наричана по-долу „ЕГ2010“)¹.

ЕГ2010 съвпадна с период на икономически и социални предизвикателства, който изискваше мобилизация и спомогна за поставянето на бедността и социалното изключване в центъра на програмата „Европа 2020“. Тази инициатива изтъкна изключително важната и решаваща роля на ангажираността и осведомеността на гражданите и предложи възможности за принос от страна на мъжете и жените, живеещи в условията на бедност. Тя показва освен това, че Европа може да насърчи нови модели на управление и подчерта необходимостта от изграждането на повече мостове между ключовите партньори. Кризата обаче засегна тежко хората, живеещи в условията на бедност и социално изключване, както и работещите ежедневно с тях, поради което бе трудно да се почувства пълното въздействие на инициативата.

В съответствие с решението за ЕГ2010 настоящият доклад предлага общ преглед на изпълнението, резултатите и общите постижения на Европейската година въз основа на заключенията от външната оценка².

1.2. Координация на социалното приобщаване на равнище ЕС

При обявяването на Лисабонската стратегия през март 2000 г. Европейският съвет прикани държавите-членки и Комисията да предприемат стъпки за оказване на „решително въздействие за изкореняването на бедността“ до 2010 г., като след това Европейският съвет отново и отново застава зад тази своя цел. Отвореният метод на координация за социална закрила и социално включване (социалният ОМК) бе разработен с цел да осигури координацията между държавите-членки в областта на тази политика. Той спомогна да бъдат набелязани общите предизвикателства, да се разшири споделяната база от знания и укрепи доброто управление. Предстои обаче все още доста работа за активизиране на политическата ангажираност и за насочване на

¹ Решение № 1098/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г.

² Европейската комисия възложи на външен изпълнител да извърши последващата оценка (от 16 декември 2009 г. до 16 април 2011 г.). Докладът бе завършен през юни 2011 г.

вниманието към тези въпроси, на взаимодействието с други области на политика и приобщаването на всички заинтересовани лица.

1.3. Европейската година 2010 и нейните цели

В края на първото десетилетие на сътрудничеството на равнище ЕС по въпросите на бедността и социалното изключване целта на ЕГ2010 бе да изиграе ролята на катализатор за повишаването на осведомеността, изграждането на нови партньорства и създаването на нова динамика. Поставени бяха четири основни цели:

Признаване на права — признаване на правото на хората, живеещи в условията на бедност и социално изключване, да живеят с достойнство и да участват пълноценно в обществото.

Споделена отговорност и участие — засилване на съпричастността на обществото с политиките и действията за социално приобщаване, като се подчертаят колективните и индивидуалните отговорности в борбата с бедността и социалното изключване.

Сближаване — насърчаване на повече сближаване в обществото чрез повишаване на обществената информираност за всеобщата полза от общество, което изкоренява бедността, работи за справедливо разпределение на богатата и където никой не е принуден да живее в изолация.

Ангажираност и конкретни действия — потвърждаване на силната политическа ангажираност на ЕС в борбата с бедността и социалното изключване и насърчаване на тази ангажираност и действия на всички равнища.

2. ЕВРОПЕЙСКА ГОДИНА 2010: ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

2.1. Управление и финансово изпълнение

За дейности в 29 участващи държави (ЕС-27 плюс Исландия и Норвегия) и на европейско равнище бе заделен бюджет от 17,25 млн. EUR.

Изготвяне на програмите и финансово управление в държавите-членки

Националните изпълнителни органи (НИО) координираха дейностите по ЕГ2010 и управляваха финансирането от ЕС на национално равнище съобразно съответната национална програма, изготвена след консултации с основните заинтересовани страни.

Общо 29-те НИО (27 държави-членки, Норвегия и Исландия) получиха 9,27 млн. EUR от бюджета на ЕС в резултат от процедурата за непряко централизирано управление. Във всяка държава към получената субсидия от ЕС трябваше да бъде добавена най-малко същата сума. Някои държави предоставиха повече от изисквания минимум. Освен това бе осигурено частно финансиране чрез покани за представяне на предложения с изискване за променлив процент на съфинансирането.

Изготвяне на програмите и финансово управление на равнище ЕС

Бюджет от 8 млн. EUR бе предвиден за инициативи на европейско равнище, повечето от които за ключови дейности на европейско равнище. В основната си част те бяха

финансирани изцяло, а други (конференциите по откриване и закриване) имаха 80 % съфинансиране. Докато общоевропейските инициативи бяха координирани на европейско равнище, други бяха изпълнени по децентрализиран начин в участващите държави в тясно сътрудничество между националните кореспонденти на изпълнителя по комуникационните въпроси и НИО. Консултативен комитет от представители на участващите държави заседаваше редовно, за да консултира и подпомага Комисията при планирането и изпълнението на дейностите по ЕГ2010. Експертна група, съставена от представители на заинтересованите лица от ЕС, включваше около 70 европейски неправителствени и други организации (мрежи или органи на регионалната/местната власт, социални партньори, фондации, мозъчни тръстове, европейски/международни органи) и изпълняваше ролята на канал за информация и консултация, като проведе пет заседания от март 2009 г. до март 2011 г.

ЕГ2010 в цифри

- 29 участващи държави (27 държави-членки, Норвегия и Исландия).
- Около 900 съфинансирани дейности, подкрепени от НИО или от заинтересованите страни; най-малко други 1 800 дейности на национално и местно равнище, използващи логото.
- Около 40 прояви на равнище ЕС (организирани от органи на ЕС или в партньорство с големи прояви).
- 164 посланици (160 на национално равнище и 4 на европейско равнище).
- 49 милиона зрители и слушатели на излъчвани репортажи.
- Над 400 000 отделни посетители на уебсайта.
- Над 10 000 статии в печатни издания или по интернет.
- 1 200 участници в конкурса за журналистическа награда и 60 победители.
- Над 60 видеоматериала, продуцирани на равнище ЕС.
- 200 снимки от 18 европейски държави, участващи в проекта „Партньори в изкуството“.
- Общ бюджет от 17,25 млн. EUR (бюджет на ЕС) плюс 9 млн. EUR (национални бюджети), или всичко 26,25 млн. EUR.

2.2. Изпълнение в участващите държави

Дейности на място

Много от дейностите на национално, регионално и местно равнище бяха подпомогнати от заинтересованите страни, по-специално от неправителствени организации, които ръководеха 664 съфинансирани проекта, и от националните изпълнителни органи, които предоставиха пряка помощ за 220 дейности. Те включваха:

- дейности за повишаване на осведомеността (дебати, дидактични материали, работа с медиите, художествени конкурси, вериги на солидарността, отворени университети, работа в социални мрежи и пр.);
- пряко подпомагане на засегнатите (информация за правата, подкрепа на общността, предоставяне на права чрез изкуствата, самостоятелно учене и пр.);
- разработване на политики (конференции, семинари, интерактивни срещи, въвеждане на нови политически програми и планове за действие и пр.);
- експертни дейности (научни изследвания, проучвания, публикации и пр.).

Образователните и медийните продукти преобладаваха над проучванията и обзорите, като те отразиха ролята на Европейската година като кампания за повишаване на осведомеността. Публикувани бяха 10 000 статии в печатни или интернет издания.

Броят и мащабите на съфинансираните проекти, подкрепени от заинтересованите страни, варираха в широки граници — от 1 във Финландия и 2 в Литва до 71 във Франция и 92 в Ирландия. В повечето държави средният размер на съфинансирането беше под 20 000 EUR, което даде възможност да бъдат подпомогнати организации с ограничен капацитет за усвояване. Освен това „морална подкрепа“ бе оказана на повече от 1 800 национални и местни дейности, използвали логото, без да получат финансиране по ЕГ2010.

Ролята на националните „посланици“

Общо 22 държави определиха 160 национални посланици на ЕГ2010 с оглед достигане до по-широка аудитория. Те представляваха различни среди: актьори, певци, активисти на неправителствени организации, университетски преподаватели, спортисти, бизнесмени, хора, живеещи непосредствено в условията на бедност и социално изключване, хора от особено рискови групи (хора с увреждания, роми, самотни майки и пр.). Броят на посланиците варираше от един (във Франция и Румъния) до 26 в Австрия.

2.3. Дейности на равнище ЕС

Много от дейностите бяха координирани и изпълнени от Европейската комисия, но значителен брой от тях бяха осъществени и от испанското и белгийското председателство, заинтересованите страни и други институции и органи на ЕС.

Информационни, комуникационни и популяризационни кампании

Основната дейност на европейско равнище беше обща кампания, координирана от Европейската комисия, в голямата си част на 23 езика, и изпълнена в участващите държави в сътрудничество с изпълнителя по комуникационните дейности и НИО:

- разработване на мрежа за връзки с медиите и редовни контакти с медиите (печатни/онлайн/аудиовизуални) за отразяване на ключови прояви (напр. пресзакуски);

- онлайн инструменти — в това число уебсайт на кампанията (www.2010againstopoverty.eu) на 23 езика, използване на групата „Social Europe“ („Социална Европа“) във Facebook, интернет страница Flickr за снимки и публикации в Youtube, EUtube и Wikipedia;
- публикации — брошура на Евробарометър, бюлетин (6 броя), сборник от добри практики („Измъкване от бедността“), списание за времето след 2010 г. („Трамплин към бъдещето“) и общ преглед на ключови статистически данни;
- продукция на аудиовизуални материали (един рекламен клип на 23 езика, 29 кратки материала за отделните държави и новинарски клипове за ключовите прояви);
- партньорство с 26 европейски прояви (музикални, кинофестивали, прояви на неправителствени организации и пр.);
- рекламни материали (плакати, разделители за книга, химикалки, тениски, ленти за бадж);
- четирима посланици на равнище ЕС (д-р Vaira Vīķe-Freiberga, д-р Lesley-Anne Knight, г-н Michał Pińóg и г-жа Tasha de Vasconcelos), които повишиха интереса на медиите и репутацията на ЕГ2010 чрез активното си участие и утвърждаване на посланията на ЕГ2010.

Прояви по откриване и закриване на ЕГ2010

Конференцията по откриването на 21 януари в Мадрид, на която беше домакин испанското председателство, бе проведена с 400 участници. Конференцията по закриването на 17 декември в Брюксел, на която беше домакин белгийското председателство, направи преглед на основните постижения и обърна внимание на подбрани национални проекти. По този случай бе официално одобрена заключителната декларация на Европейската година (вж. по-долу), приета от Съвета на министрите. Общата политическа ангажираност за постигане на целите на ЕГ2010 намери отражение в участието в двете събития: към различните лица, отговорни за вземането на решения, и заинтересованите страни се присъединиха представители на високо равнище, в това число председателите на Европейския съвет и на Комисията, правителствените ръководители на Испания и Белгия и множество национални министри.

На фокус: Две седмици за ЕГ2010

През юни и октомври бяха организирани две седмици с акцент върху ЕГ2010 за активизиране на Европейската година чрез концентриране за кратък период на редица дейности и прояви на европейско и национално равнище със силно ударение върху партньорството и участието.

Две целогодишни инициативи — „Партньори в изкуството“ и общоевропейски „Конкурс за журналистическа награда“

Проектът „Партньори в изкуството (IN)VISIBLE“ (април 2010 г. — ноември 2010 г.) насърчи студентите по изкуство в целия ЕС да изобразят бедността чрез снимки. Всички снимки бяха публикувани на интернет страницата на ЕГ2010, а 70 бяха показани на изложба в Брюксел към края на 2010 г. „Конкурсът за журналистическа награда“ (април 2010 г. — декември 2010 г.) имаше за цел да подкрепи журналистите, чиято работа допринесе за повишаване на осведомеността и по-широкото разбиране на бедността и социалното изключване. Представени бяха почти 1 200 статии или аудиовизуални репортажи и бяха избрани както национални, така и европейски победители.

Обзори и проучвания на Евробарометър

Обзор на Евробарометър, публикуван през октомври 2009 г.³, проучи общественото мнение относно политиките за предотвратяване и борба с бедността и социалното изключване. Проведени и публикувани бяха също така четири „Флаш“ Евробарометър проучвания относно общественото възприемане на последиците от кризата от социална гледна точка.

Дейности на равнище ЕС, организирани от партньори

Голям брой европейски дейности бяха организирани в допълнение на координираните от ГД „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“ в Комисията.

- Специална коалиция от неправителствени организации⁴ обедини усилията на над 40 организации и предприе редица съвместни дейности (жива верига около Европейския парламент, собствен уебсайт www.endpoverty.eu, обмен на информация).
- Голям брой европейски заинтересовани страни организираха дейности за ЕГ2010, включително конференции, прояви за повишаване на осведомеността и специално застъпничество.
- Европейският парламент изготви няколко доклада по въпроса, стана домакин на юнското заседание на „Хора, живеещи в условията на бедност“ и през януари 2011 г. организира граждански форум по темата.
- Европейският икономически и социален комитет организира конференция на високо равнище за бедността и социалното изключване (май 2010 г.) и създаде постоянна група за ЕГ2010, както и няколко специални инициативи (Народен университет, изслушване).
- Комитетът на регионите организира форум през юни, а една от политическите му групи проведе конкурс за филми („Бедността в Европа: Виждаш ли изход?“).

³ Специален Евробарометър № 321 http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_321_en.pdf.

⁴ <http://endpoverty.eu>.

- Представителствата на Европейската комисия в участващите държави дадоха съществен принос, като организираха много инициативи за популяризиране на ЕГ2010 (сред които конкурс за снимки, работа с групи в неравностойно положение, концерти на открито, информационни щандове) и участваха в различни обсъждания, дебати и конференции по тези теми. Информационните центрове „Europe Direct“ също взеха активно участие в много държави.
- В рамките на самата Европейска комисия много генерални дирекции (освен ГД „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“) разработиха специални проекти и инициативи (напр. по въпросите на здравеопазването, информационното общество, проучване на младежта, културата, туризма и пр.).
- В навечерието на ЕГ2010 конкурсът на ЕС през 2009 г. за журналистическа награда „Заедно срещу дискриминацията“ на Европейската комисия посвети специална награда за статиите, посветени на бедността и дискриминацията.

3. КАКВО ПОСТИГНА ЕВРОПЕЙСКАТА ГОДИНА?

3.1. Сериозна политическа ангажираност въпреки трудните икономически условия

Европейската година се проведе при критични социални условия и съвпадна с дискусиите относно бъдещето на основни политики на ЕС. Като се възползва от зададения начален тласък на ЕГ2010 в целия ЕС, инициативата спомогна да се набере скорост, като така изпъкна необходимостта от политическа ангажираност на най-високо равнище.

На този фон бе признато, че борбата с бедността и социалното изключване е един от основните приоритети на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. За пръв път тази ангажираност е обвързана с числен целеви показател, а именно да бъдат изтръгнати „най-малко 20 милиона души от ръцете на бедността и социалното изключване до 2020 г.“. Заключителната декларация на Европейската година⁵ отбелязва нова ангажираност за продължаване и по-активно полагане на усилия в тази насока.

В стратегията „Европа 2020“ се признава необходимостта от сериозна ангажираност на национално равнище. Ето защо държавите-членки бяха приканени да определят конкретен национален целеви показател за намаляване на бедността и социалното изключване в своите национални програми за реформа. ЕГ2010 даде също така принос за развитие на вътрешните политики извън рамките на „Европа 2020“, като някои държави използваха тази възможност за разработване или осъществяване на нови инициативи в различните области на политика и за укрепване на връзките с други теми, свързани с тези политики (като здравеопазване, правосъдие, антидискриминация и финанси).

⁵ Декларация на Съвета относно Европейската година на борбата с бедността и социалното изключване: съвместни усилия за борба с бедността през 2010 г. и след това. 3053-то заседание на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси, Брюксел, 6 декември 2010 г., ОВ С 333, 10.12.2010 г., стр. 8.

И все пак, макар тези аспекти на развитието наистина да представляват стъпка напред към затвърждаване на ангажираността на ЕС и държавите-членки, то те следва да се разглеждат с оглед на положението на най-уязвимите, което в много случаи се влоши през 2010 г.

3.2. Създаване на нови партньорства и съюзи

Европейската година беше важен стимул за укрепване на партньорствата и включване на нови участници от местно до европейско равнище. Тези съюзи бяха изградени преди всичко между заинтересованите страни (по-специално неправителствени организации и фондации), но включваха и институционални субекти на различни равнища (органи на местната власт, университетски преподаватели, културни организации, училища и пр.).

Освен това ЕГ2010 бе стимул за преодоляване на традиционните граници чрез включване на участници, които макар и може би по-малко ангажирани в борбата с бедността и социалното изключване, оказват все пак решаващо въздействие (напр. предприятия, медии, публични органи, освен звената за социално приобщаване и пр.). В някои държави участието на „посланиците“ на ЕГ2010 изигра съществена роля в това отношение. На европейско равнище бе засилено сътрудничеството с редица ключови органи и нови заинтересовани страни, както и в различните звена на Европейската комисия. Въпреки че има някои положителни примери, може да се каже, че възможностите за укрепване на връзките със социалните партньори и частния сектор не бяха използвани докрай.

3.3. Задоволяване на нуждите от по-добра комуникация

Достигането до широката общественост и изграждането на съответни нагласи към бедността бяха особено предизвикателни цели за ЕГ2010. Данните, събрани от изпълнителя по комуникационните дейности, показват, че информацията за Европейската година е достигнала до около една десета от европейците чрез електронните медии, спомагайки за повишаване на осведомеността относно различните лица на бедността в Европа и ролята на ЕС. ЕГ2010 предизвика също така широко отразяване в пресата, както печатната, така и електронната, по-специално във връзка с крупни прояви и ключови етапи. Бяха създадени и социални медийни канали, за да се достигне до по-широка публика.

По-трудно е да се прецени въздействието на инициативата за разрушаване на стереотипите. Все пак няколко ключови дейности, като конференцията на ЕС през октомври 2009 г. „Бедността между действителността и представата — предизвикателство за комуникацията“, както и други национални, регионални и местни инициативи, дадоха думата на хората, живеещи в условията на бедност. Те дадоха освен това началото на необходим дебат как най-добре да се докладва по важни въпроси, като се съчетават интересите на хората, живеещи в условията на бедност, с ограниченията на поставящата все по-големи изисквания журналистическа работа.

Накрая, ЕГ2010 обърна внимание на необходимостта от по-добра и осъществявана по друг начин комуникация между публичните институции по проблемите на социалното приобщаване, за по-тясна връзка с медиите и за достигане не само до рисковите групи, но

и до широката общественост. С оглед на това бяха изпитани и доразвити нови подходи (като например партньорство с големи прояви или с медии).

3.4. Към по-активно участие на хората, живеещи в условията на бедност

Участието на хората, живеещи в условията на бедност, бе признато като важна цел на ЕГ2010 не само като средство за предоставяне на права на отделната личност, но и като по-пряка форма на гражданско участие. Европейската година отговори отчасти на очакванията, като даде думата на пряко засегнатите мъже и жени, за да се чуе гласът им на ключови прояви (конференции по откриване и закриване, прояви на място, народни университети) и в медиите (видео, конференция за нагласите към бедността) и да се направи присъствието им като участници в такива прояви по-осезаемо. С Европейската година се оказа подкрепа също така на развитието на структурирани форми на участие чрез различни проекти, разработени в участващите държави.

Освен това ЕГ2010 допринесе за проучването на връзката между социалното изключване, бедността и дискриминацията. Осъществените инициативи оказаха донякъде положително въздействие за всички групи, изложени на риск от дискриминация (като мигранти, етнически малцинства, хора с увреждания, възрастните хора).

3.5. Допълване на съществуващите инициативи на ЕС

Европейската година допълни съществуващите инициативи и програми на ЕС в областта на социалното приобщаване и намаляване на неравенствата, като програмата PROGRESS⁶ и социалния ОМК. Тя предостави възможности за финансиране на проекти, които бяха неприемливи по условията на други програми на ЕС, и така помогна да бъдат обхванати по-широк кръг участници. Възможностите за допълване на други инициативи, финансирани от ЕС, не бяха обаче използвани докрай и ще бъдат доразвити в контекста на следващата многогодишна финансова рамка.

3.6. Разработване на иновационни подходи

По време на Европейската година бяха изпитани някои иновационни подходи: използване на социалните медии за комуникация; установяване на контакти с журналисти; напредничави подходи за участие в планирането на областите на политика; социална политика и социално предприемачество, основани на доказателствен материал. Някои инициативи изградиха връзки с други области на политика, а именно здравеопазване, правосъдие и финанси. Въздействието на тези иновации е потенциално значително, като те могат да бъдат доразвити в бъдеще. Настоящите усилия за подобряване на състоянието на бюджета обаче ще бъдат съществена пречка за по-нататъшно разрастване.

⁶ Както се вижда от покана за представяне на предложения от 2010 г. за намаляване на неравенствата по отношение на здравето.

3.7 Равнопоставеност между половете

Бяха разработени разпоредби за съобразяване със свързаните с пола аспекти, например при управлението на ЕГ2010, като има косвени данни, че за тези въпроси, като например проблемите на самотните майки и липсата на дом, е отделяно разумно време. И все пак свързаните с пола аспекти не бяха взети твърде насериозно от страна на ключовите участници в инициативата през 2010 г. и разбити по пол данни не бяха систематично изготвяни.

4. ПЪТЯТ НАПРЕД: ИЗГРАЖДАНЕ НА ТРАЙНО НАСЛЕДСТВО

Въздействието на икономическата криза продължава. Високите стойности на безработицата се запазват и в ЕС все още има недопустимо голям брой хора, живеещи под прага на бедността или в изолация от обществото. Застрашено е самото сближаване на европейските общества⁷.

Основните политики за борба с бедността и социалното изключване са по начало в ръцете на държавите-членки, но ЕС трябва да играе решаваща роля и да изпълни очакванията. Съюзът има ясни правомощия и нови инструменти за подпомагане на държавите-членки, което да доведе до промяна на живота на най-уязвимите. Сред тях са „Европа 2020“, както и Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване⁸, като и двете поставят социалното приобщаване на приоритетно място в програмите на ЕС.

4.1. „Европа 2020“: от поемане на задължения до изпълнение

Кризата онагледя до каква степен са взаимосвързани икономическите и социалните процеси в държавите-членки на ЕС. Извличайки поуки от този опит, ЕС приложи нов метод на работа, европейския семестър, който осигурява координацията от страна на ЕС на ключовите приоритети от отделните политики, преди решенията да бъдат взети на национално равнище. Провеждането му през 2011 г. постави силно ударение върху устойчивите публични финанси, създаването на работни места и растежа. Борбата с безработицата и социалните последици от кризата е един от петте приоритета на годишния обзор на растежа за 2012 г.⁹, съгласно който държавите-членки следва да закрилят уязвимите, като подобрят допълнително ефективността на системите за социална закрила, прилагат стратегии за активно приобщаване и осигуряват достъп до услуги, подкрепящи интегрирането на пазара на труда и в обществото.

Необходими са повече усилия, за да може изключително важните за времето си поети задължения за намаляване на бедността и социалното изключване до 2020 г. да доведат до осезаема промяна. Общо 26 държави-членки са предложили досега национални целеви показатели за намаляване на бедността и са изложили своя специална стратегия за изпълнението им в националните си програми за реформа, които представиха през

⁷ Комитет за социална закрила, Доклад за социалното измерение на стратегията „Европа 2020“, 2011 г.

⁸ Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване: европейска рамка за социално и териториално сближаване, COM/2010/0758 окончателен.

⁹ COM(2011) 815 окончателен, Годишен обзор на растежа за 2012 г.

април 2011 г. До този момент обаче те изостават в достигането на амбициозните равнища, договорени съвместно през юни 2010 г.

4.2. Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване: рамка за действие

Като една от водещите инициативи в стратегията „Европа 2020“, платформата включва програмата на Комисията за увеличаване на усилията за борба с бедността и социалното изключване чрез непосредствено използване на поуците от опита с ЕГ2010.

Насърчаване на партньорски подход и разширяване на участието

Една от основните цели на платформата е разширяване и активизиране на участието на заинтересованите страни. За тази цел бе запазена и разширена групата на заинтересованите страни, създадена за ЕГ2010. Комисията работи също така съвместно с председателствата на Съвета за превръщане на годишната кръгла маса срещу бедността и социалното изключване в по-широка годишна конвенция, която да направи равностойна на постигнатото по водещата цел и общ преглед на изпълнението на дейностите по платформата. Първата годишна конвенция се състоя на 17 и 18 октомври 2011 г. С течение на времето конвенцията ще даде възможност за укрепване и задълбочаване на сътрудничеството с други институции и органи на ЕС и ще засили връзките с други области на политиката, както и с основните заинтересовани страни.

Изпълнение на действия в целия спектър от политики

В съобщението относно платформата се предложи набор от мерки в ключовите области на политика, надхвърлящи рамките на социалното приобщаване *stricto sensu*. Последните включват финансови услуги (Препоръка на Комисията относно достъпа до основна разплащателна сметка¹⁰), енергетика, образование (напр. Съобщение на Комисията и Препоръка на Съвета относно политики за намаляване на преждевременното напускане на училище¹¹), здравеопазване (иницииране през 2011 г. на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) относно активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве, изпълнение на съобщението „Солидарност в здравеопазването: намаляване на неравнопоставеността в здравеопазването в ЕС¹²), миграция и интегриране. Ще бъде необходимо по-специално да се положат повече усилия за улесняване на интегрирането на ромите в обществата на ЕС и за подпомагане на интегрирането на малцинствата, както е посочено в Рамката на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г.¹³ Закрилата и интегрирането на малцинствата, включително ромите, имат също така особено значение като неразделна част от процеса на либерализиране на визовия режим с държавите от Източното партньорство и от наблюдението след либерализиране на визовия режим по отношение на държавите от Западните Балкани, които имат право на безвизово пътуване.

По-ефективно използване на финансирането на ЕС и ЕСФ

¹⁰ C(2011) 4977/4.

¹¹ COM(2011)18, ОВ C 191(2011 г.).

¹² COM(2009) 567 окончателен.

¹³ Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите до 2020 г., COM(2011) 173 окончателен.

В съответствие с прегледа на бюджета в съобщението относно платформата се подчертава, че Европейският социален фонд следва да се използва в подкрепа на усилията на държавите-членки за постигане на целите на „Европа 2020“, включително на целевия показател за намаляване на бедността. Ето защо законодателният пакет за политиката на сближаване през периода 2014—2020 г., приет от Комисията на 5 октомври, поставя значително по-голямо ударение върху социалното приобщаване. Борбата с бедността и социалното изключване се определя като една от четирите тематични цели на Европейския социален фонд. В съответствие с предложението на Комисията¹⁴ не по-малко от 20 % от ЕСФ ще отидат за мерки за социално приобщаване, включващи следните приоритети: приобщаване, интегриране на групите в неравностойно положение, достъп до услуги, стратегии за социална икономика и местно развитие. Насърчава се допълнително участието на социалните партньори и гражданското общество, както и опростяването на системата за изпълнение по фонда.

Разработване на основан на фактите подход към социалните иновации и реформата

Все по-големият стремеж към социални интервенции доведе до нарастващо осъзнаване на необходимостта от проучване на нови подходи за посрещане на настоящите и новопоявяващите се социални предизвикателства, подобряване на икономическата ефективност на социалните политики и по-добро използване на оценките при изготвяне на политиките. Ето защо с платформата бе обявена крупна инициатива относно социалните иновации: насърчаване на социални иновации, основани на фактите, чрез дейности за повишаване на осведомеността; подкрепа чрез дадена политика и финансова подкрепа на проектите; изграждане на капацитета на ключовите участници и доразвиване на методологичните подходи.

Оптимизиране на координацията на отделните политики между държавите-членки

В съответствие със становището на Комитета за социална закрила относно „съживяване на социалния отворен метод на координация (ОМК) в контекста на стратегията „Европа 2020“, одобрено от Съвета на 17 юни 2011 г., необходимо е да се подсили осезаемото присъствие и въздействието на социалния ОМК. Социалното измерение на стратегията „Европа 2020“ предоставя възможност за съживяване на социалния ОМК. Усилията ще бъдат съсредоточени върху по-активното взаимно обучение и аналитичния капацитет, като се насърчи по-сериозното участие на заинтересованите страни и развиването на полезно взаимодействие с Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

С ЕГ2010 успешно се даде нов тласък на борбата с бедността и социалното изключване в Европа. В един особено труден за икономиката и обществото период тя отвори очите на мнозина за действителността на бедността и социалното изключване в Европа, пораждайки същевременно необходимост от иновационни, по-добре работещи програми. Европейската година насочи вниманието към настоящия и потенциалния

¹⁴ COM(2011) 607 окончателен, Предложение за РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА относно Европейския социален фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1081/2006.

принос на заинтересованите страни и лицата, вземащи политически решения, изтъкна важната мултиплицираща роля на медиите и подчерта колко е важно да се чуе думата на мъжете и жените, живеещи в условията на бедност. Тя изтъкна също така необходимостта от политическа ангажираност на най-високо равнище и достигане до хората, които обикновено не са обект на политиките за социално приобщаване. Следващите Европейски години (на доброволчеството през 2011 г., на активния живот на възрастните хора и солидарността между поколенията през 2012 г. и Европейската година на гражданите през 2013 г.) имат тесни връзки с темите, разглеждани през 2010 г., и поуките от ЕГ2010 може да се приложат при подготовката и изпълнението им.

Вниманието сега трябва да бъде насочено върху поддържане на динамиката, създадена от Европейската година. С оглед на този цел Европейската комисия ще работи съвместно със Съвета, Европейския парламент и всички основни заинтересовани страни за задействане на инструментите, предоставени от стратегията „Европа 2020“ и Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване.

ПРИЛОЖЕНИЕ

ПРИМЕРИ ЗА ИНИЦИАТИВИ ОТ УЧАСТВАЩИТЕ ДЪРЖАВИ, НАЦИОНАЛНИТЕ ИЗПЪЛНИТЕЛНИ ОРГАНИ ИЛИ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВОТА НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

- Белгийски проект за подпомагане на социално изключени хора да стъпят на пазара на труда чрез съобразени с нуждите им съвети и работа в мрежа.
- Обиколка на Португалия с автобус с млади дейци на изкуството за повишаване на обществената осведоменост относно бедността и социалното изключване.
- Проект в Нидерландия за събиране на местните партньорства в 60 различни общини и разработване на интегрирани стратегии за борба със социалното изключване в техните региони.
- Ирландско партньорство за излъчване по най-голямото радио в страната на разкази за хора, живеещи в условията на бедност.
- Австрийска програма за обучение на финансови консултанти да дават съвети на хора, имащи дългове и други финансови проблеми.
- Германски проект за подпомагане на хора в неравностойно положение от мигрантски произход да се интегрират в обществото чрез предлагане на възможности за доброволчество в местната общност.
- Поредица от регионални семинари във Франция за очертаване на отговорностите на регионалните власти в борбата с бедността, като се отчитат различията между градовете и регионите.
- Програма в Дания, имаща за цел да помага на хора с психически увреждания да намерят работа, като обучава служителите на центровете за намиране на работа да се съобразяват със специфичните им нужди.
- Кампания в Люксембург в подкрепа на служба за недвижими имоти, която помага на хората да получат достъп до жилища на приемливи цени в частния сектор, като гарантира изплащането на наема на собствениците.
- Италиански супермаркет, който предоставя безплатно основни хранителни продукти на най-нуждаещите се.
- Конкурс за есе „Пролет в Европа“, посветено на ЕГ2010, бе организиран от представителството на Европейската комисия в България. Най-добрите есета бяха публикувани в брошура.
- Семинари за ученици (на възраст от 14 до 19 години) по темата „Борбата с бедността и социалното изключване“, организирани от офиса на Европейската комисия в Уелс. Участваха общо над 480 ученици.
- Информация за местните партньори относно социалните програми на ЕС, имащи за цел подобряване на социалното приобщаване на ромите и други

рискови групи, организирана от информационния център на „Europe Direct“ в Комотини, Гърция.

ПРЕПОРЪКИ ЗА СВЕДВАЩИТЕ ЕВРОПЕЙСКИ ГОДИНИ

Европейската комисия утвърди следните препоръки за управлението, планирането и изпълнението на следващите Европейски години, формулирани главно въз основа на външната оценка.

Предварително планиране и проследяване

- Разработване на правила за подробно планиране на програмата, така че дейностите на равнище ЕС да се планират най-малко една година по-рано; уреждане на подобно предварително планиране в участващите държави.
- Гарантиране на спазване на поетите задължения чрез поддържане на малък екип за проследяване на Европейската година или чрез официално оправомощаване на дадено звено в Европейската комисия да направи това.
- На национално равнище засилване на връзките между тематично свързаните Европейски години чрез обединяване на заключителната проявата на дадена Европейска година с проявата по откриване на следващата.
- Ранно идентифициране на евентуални партньорски прояви и установяване на партньорства най-малко шест месеца преди началото на Европейската година.
- Укрепване на планирането и координацията между всички комуникационни служби на Европейската комисия преди началото на Европейската година.

Административни процедури

- Преглед на правилата за административно, договорно и финансово управление на националното финансиране с оглед намаляване на управленческите и административните тежести в изпълнителните органи както на европейско, така и на национално равнище.
- Изготвяне на наръчник за организаторите на проекти относно процедурите за управление на субсидиите, които да се приемат и използват от националните изпълнителни органи (НАО).

Инструменти за комуникация

- По-нататъшно разработване на иновационни канали за комуникация за целите на Европейските години, и по-специално на инструменти за работа в социалните мрежи.
- Да се обмисли отказ от принципа на посланици на равнище ЕС. Ако се прецени, че те са необходими, следва да има достатъчен брой отделни лица (от 10 до 15) от различни среди, за да се постигне необходимото въздействие.

- Да се изяснят от самото начало съответните роли на изпълнителя по комуникационните дейности и НИО при изпълнението на комуникационната кампания на национално равнище.
- Редовните контакти с медиите и журналистите са от решаващо значение.
- Поддържане на възможност за гъвкавост при изпълнението на комуникационната кампания на национално равнище, така че тя да може да бъде съобразена с местните потребности и положението в страната.
- Да се използват ангажирани национални посланици, които са висши служители, действително на разположение и способни да привлекат вниманието на медиите в отделните държави; изграждане на стратегически партньорства с ключовите медии.
- По-добро формулиране на ролите на представителствата на Европейската комисия и медийните служби, установени в държавите-членки (управлявани от държавата или от други организации), като информационните центрове „Europe Direct“, с оглед допълнително засилване на техния принос за комуникационните дейности.

Участие на заинтересованите страни

- Да се гарантира, че правилата за управление на участието на заинтересованите страни са адекватни за ефективно управление на очакванията; да се запазят различията между административното и политическото начало.
- Да се даде възможност на заинтересованите страни да вземат по-голямо участие в дейностите на равнище ЕС чрез принос към разработването на комуникационната кампания; ключови фактори в това отношение са взаимното доверие и надеждността.
- Националните заинтересовани страни да се включват от самото начало в изготвянето на националните програми с оглед да се осигури пълната им подкрепа. Да им се даде възможност да изкажат мненията и забележките си по време на кампанията.
- Да се внимава за дублиране на усилията, ако заинтересованите страни предпочитат да направят свои собствени интернет страници, лого и мото.